

# HÁZASSÁG - PÁRKAPCSOLATOK

*Noha a házasság szerepe átalakulóban van, a gyermekek szűk többsége mindmáig házasságon belül születik, a felnőtt korú népesség többsége pedig stabil párkapcsolatban él. A házasságra és a párkapcsolatokra vonatkozó fogalmak ezért a demográfiai vizsgálatok fontos mutatói. Ezen mérőszámok ismerete lehetővé teszi, hogy mind időbeli, mind országok közötti összehasonlítások segítségével jellemezzük a vizsgált népességet, és bemutassuk a párkapcsolati formák átalakulását.*

## NYERS HÁZASSÁGKÖTÉSI ARÁNSZÁM

A házasságkötések ezer lakosra jutó száma egy adott populációban, az évközepi népességre számítva. Fontos, hogy a számlálóban lévő érték az adott évben megkötött házasságok, és nem a házasodó személyek számát mutatja (utóbbi kétszerese az előzőnek), és nem tesz különbséget aszerint, hányadik házasságról van szó.

Számítási példa:

$$\frac{\text{Az adott évben megkötött házasságok száma}}{\text{Teljes évközepi népesség}} \times 1\,000 = \frac{36\,161}{9\,920\,361,5} \times 1\,000 = 3,6$$

Magyarországon 2012-ban a nyers házasságkötési arány 3,6 ezrelék volt.  
Ugyanez az érték egy évszázaddal ezelőtt még 8,9 ezreléket tett ki.

## ÁTLAGOS ÉLETKOR A HÁZASSÁGKÖTÉSKOR (FÉRFIAK/NŐK)

A hazai demográfiai és statisztikai szakirodalom, ha a házasságkötési kor kitolódásáról van szó, elsősorban ezt a mutatót használja, amelyet a „házasulók átlagos életkorának” is szokás nevezni. Kiszámításához az adott évben házasságra lépők kor szerinti esetszámai alapján számított súlyozott számtani átlagot kell számolni, olyan módon, hogy a házasodók betöltött korévéhez 0,5 évet hozzáadunk, feltételezve (ami egyébként nem teljesen igaz), hogy a házasságkötések egyenletesen oszlanak el az adott év folyamán. A mutatót érdemes (és szokás) férfiakra és nőkre külön kiszámítani.

Az újránházassodások hatását kiszűrendő, az átlagos életkort külön ki szokták számítani első házasságokra is. Utóbbit az **első házasságkötéskori átlagos életkornak** hívjuk, és érdekes jellemzője, hogy az adott évben első házasságot kötő férfiak és nők száma eltér egymástól. (Jellemzőbb, hogy többedik házasságát kötő férfi vesz el hajadon családi állapotú – tehát korábban házasságot nem kötött – nőt, mint fordítva.)

Míg Magyarországon és Európában jellemzően az átlagos, az USA-ban és más kontinenseken a medián életkorral szokták jellemezni a házasságokat, az Eurostat pedig jellemzően az első házasságkötéskori átlagos életkort közli országoként. Mivel a három érték ugyanazon országra és évre kiszámolva is jelentősen eltérhet egymástól, mindig érdemes figyelni rá, nehogy az „almát a körtével” hasonlítsuk össze.

Számítási példa: átlagos életkor házasságkötéskor, nők (Magyarország 2013)

| (1)<br>Házasuló kora (korév) | (2)<br>Korrekció | (3)<br>Házasság-<br>kötések száma | (4)<br>((1)+(2))*(3) |
|------------------------------|------------------|-----------------------------------|----------------------|
| 16                           | 0,5              | 163                               | 2 689,5              |
| 17                           | 0,5              | 166                               | 2 905,0              |
| 18                           | 0,5              | 174                               | 3 219,0              |
| 19                           | 0,5              | 236                               | 4 602,0              |
| 20                           | 0,5              | 401                               | 8 220,5              |
| 21                           | 0,5              | 600                               | 12 900,0             |
| ...                          | ...              | ...                               | ...                  |
| ...                          | ...              | ...                               | ...                  |
| ...                          | ...              | ...                               | ...                  |
| 90                           | 0,5              | ...                               | ...                  |
| Összesen                     |                  | 36 986                            | 1 212 747,0          |

Az átlagos életkor: 4. oszlop összege / 3. oszlop összege = 1 212 747 / 36 986 = 32,8 év

Magyarországon 2013-ban a menyasszonyok átlagos életkora a házasságkötéskor 32,8 év volt. Jelentősek azonban a területi különbségek: míg Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a nők átlagos házasságkötési kora 30 év, ez az érték a fővárosban 34,4 év.